

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Jus Canonicum Practice Explicatum

Seu Decisiones Casuum Ad Singulos Decretalium Gegorii Papæ IX. Titulos,
& ad Consuetum Referendi Modum accommodatæ

Complectens dimidiam Decretalium Partem, videlicet nonaginta duos
Titulos, nimirum usque ad Titulum XX. Libri de Feudis exclusivè

Pichler, Vitus

Ingolstadii, 1728

Quæst. II. An valeat sententia, in qua exprimitur causa falsa?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62305](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62305)

judicari oportet: aliter enim iudicium tantum inter presentes tenet. Ad V. C. Antec. quia fideicommissarius à fiduciario, substitutus ab hærede instituto, totam suam causam & jus dependens habent: si proin illis per sententiam abjudicatum est omne jus, nihil juris manere potest aliis, cum nemo plus juris in alium trans-

ferre possit, quam ipse habuerit. sed dist. Conf. ergo etiam in aliis causis nocebit personis à litigante distinctis, quando nimirum alii omnem causam suam & ius habent à condemnato (vel finunt alium agere, quem ab agendo propter prioritatem juris prohibere poterant) C. Conf. in aliis casibus. N. Conf.

QUÆSTIO II.

An sententia contra Alphonsum lata ob expressam in ea causam falsam fuerit valida?

Affirmat Bartolus extra casum, quo per dolum adversarii sententia ex falsa causa est lata, cum quo alii communiter transeunt teste Socino apud Pachin, *controv. juris lib. 10. c. 83.* & sic fundant i. in l. 2. C. quando prov. non est necesse, ubi sententia quidem dicitur nulla, quæ per errorem juris manifestè lata est, non verò, quæ per errorem facti postea clarè deprehensum; sed in presenti solum est lata per errorem facti; quia Judex credebatur, usuras cum excessu fuisse acceptas. II. In l. m. C. de Rei uxorie act. ubi conceditur actio dotis ex stipulatu, licet stipulatio non intervenerit, vel inutilis maneat, quia præsumit Imperator intervenisse stipulationem, eamque validam: ergo etiam præsumitur pro valore sententiæ, ubi causa inutilis vel falsa intervenit. III. In l. 19. ff. de re iud. ubi sententia non valere dicitur, in qua exprimitur aliquid contra jus: ergo, si tantum aliquid in ea ex-

primitur contra Factum, valebit. IV. In l. 1. ff. quæ sententiæ sine appellat. rescindantur. ubi valida pronuntiat sententia, si Judex ex errore alias & diversas species reputavit in calculo, certam sortem respiciente, modò non erraverit in ipso calculo seu numero: ergo non quælibet falsitas causæ vitiat sententiam. V. In c. 16. h. t. ubi præsumitur generaliter pro Judice, quòd ritè processerit, & cognitionem causæ, super qua pronuntiavit, debitè præmiserit, ac insuper habetur, quòd Judex non teneatur exprimere causam, à qua ad sic pronuntiandum motus fuit: ergo, licet in sententia expresserit causam falsam, id non oberit valori sententiæ, quia illam omnino potuisset reticere. VI. In ratione, vel potius paritate: sententia lata per falsos testes, vel instrumenta, aut allegationes falsas tenet, quamvis per restitutionem in integrum rescindi & retractari possit. text. & DD. in c. licet cau-

D d d 3

cau-

causam de probat. l. Divus ff. de re Jud. l. si ex falsis instrum. § l. agutus C. de except. l. si ex falsis 42. C. de transact. Vantius de nullitate, ex defectu Processus n. 132. ubi excipit sententiam contra absentem ex causa falsa dolo partis latam, item latam contraminorem, & jure minoris gaudentem fiscum, vel Ecclesiam. Ratio, quia probationes ac media causæ non sunt de substantia Judicii, ac talis sententia contra jus litigatoris tantum, non contra jus Constitutionis ita prolata censetur. Vantius lo. cit. ergo etiam valebit sententia, in qua exprimitur causa falsa.

Melius tamen negat Fachin. *controv. Jur. lib. 10. c. 83.* cui à fortiori accedent omnes illi, qui pro invalida habent sententiam contra notorium (sicut Juris) ita & Facti latam, quorum sententiam post multos allegatos Felin. in c. quoniam n. 26. de probat. vocat communem, ac dicit in practica servari; item illi, qui pro nulla habent sententiam, quæ est lata ex causa notoriè falsa, ut Abbas in c. inter ceteras eod. Felin. & alii communiter apud Vantium n. 128: ubi sic intelligi vult etiam Rotam, dum decis. 347. voluit, sententiam, per falsas causas & allegationes latam, esse nullam: id quod contingeret, ut explicat Vantius n. seq. si Judex in sententia expressè se referret ad aliquid, quod reperitur in Actis, tanquam ad causam suæ sententiæ, quod tamen apprehenditur clarè falsum esse: non verò si se referret tantum generaliter ad Acta, non ad aliquid in specie per

modum causæ, v. g. dicendo *notoriè perpensis actis condemno Titium* &c. enim, licet postea deprehenderetur falsitas in actis, ex quibus lata dicitur esse sententia, tamen ista valet Vantius n. 130. Si ergo Doctores communiter pro invalida habent sententiam, quæ notoriè procedit ex falsa causa, vel errore Juris, aut Facti item eam, in qua Judex se refert ad quædam acta in specie per modum causæ & motivi ad sic pronuntians se tenentia; à fortiori pro invalida habebunt vel habere debent sententiam in qua exprimitur causa, propter quod est lata, notoriè vel certò falsa, indein falsitas immediatè pateat per se, five ex actis clarè reluceat.

Fundatur hæc nostra decisio l. 2. c. de sentent. ex brev. recit. § 7. c. de sent. § interlocut. om. cum, ubi habetur, sententiam non neri, quæ sine debita causæ cognitione prolata est: sed, ubi notoriè falsa causa in ipsa sententia allegatur, gnum est clarum, causa cognitio debita non præcessisse. Il. l. §. 1. ff. quæ sent. sine appell. refertur, ubi error facti manifestus, et pe error calculi & computationis, sententia relucens eam facit nullam ergo etiam manifestus error & causa falsa, quam exprimit sententia, aliud factum (ut impræsentiarum excessus usurarum, utpote qui redditus prius rationibus accepti & pensati innotescere non potuit) sententiam. III. In c. inter ceteras b. t. ubi sententia manifestam

mens iniquitatem pronuntiatur nulla; nam *Summarium* sic habet: si autem continet manifestam iniquitatem, est nulla: sed sententia, continens causam manifestè falsam, continet manifestam iniquitatem: ergo. IV. In paritate; nam transactio ex falsa causa corrumpitur. *Monoch. Conf. 91. n. 40.* sed sententia æquiparatur transactioni. *l. non minor 20. C. de transact. ergo.*

Argumenta Partis affirmantis non admodum stringunt. Ad I. *dist. Ma.* sententia per errorem facti manifestè deprehensum valet, si error & causa facti non exprimitur in ipsa sententia, vel si sententia se non expressè referat aliquid ex actis per modum causæ, quod falsum est. *C. Ma. secus. N. Ma.* in præsentem falsam causam, & quidem clarè falsam, continet ipsa sententia. Ad II. *N. Conf. & parit.* Illa lexunica fingit, stipulationem utilem & ex omni parte perfectam intervenisse propter favorem dotis: nulla autem lex fingit sententiam ex vera causa processisse, ubi falsa reperitur expressa. Ad III. *Antec.* hoc non apparet in textu allegato. Sed *N. Conf.* nam per hoc, quod sententia contra Jus manifestum lata dicatur non valere, non affirmatur, quod valeat, quæ contra Factum manifestum prolata reperitur; cum talis æquè contineat manifestam iniquitatem, quàm quæ contra Jus manifestum noscitur esse lata; & à DD. æquiparetur communiter, & quidem in specie ad inducendam sententiæ invaliditatem, notorium Juris & Facti falsum, eò quod tale no-

torium æquipolleat expressioni. *Vantius n. 126.* cum *Innoc. Felin. Franco, Abb. Anch.* imò hic falsum notorium circa Factum sententia expressit.

Ad IV. Ex illa lege, quam pro nobis quoque adduxi, eruitur, non quidem per omnem errorem facti, qui nimirum accidentaliter tantum est, vitari sententiam, bene tamen per illum, qui substantialis est, & cui innititur sententia tanquam causæ & motivo, uti in præsentem hypothesi contingit. Ad V. Ubi expressio causæ falsæ notoriam iniquitatem sententiæ aperit, omnis pro ea, & pro Judice, quam aliàs pro se habent de Jure, præsumptio bona tollitur; cum præsumptio cedere debeat veritati, nec locum habeat, ubi manifestè de contrario constat. *l. si pars. ff. de inoff. testam. c. inter ceteras. c. cum Berthold. b. t.* *Vantius n. 127.* cum aliis. Quamvis autem Judex non teneatur in sententia exprimere causam saltem ordinariè, imò securius & confultius reticeat, si tamen exprimat causam notoriè falsam, valorem aufert sententiæ, utpote notoriè iniquæ, & sine cognitione debita prolata. Ad VI. *dist. antec.* Si Judex in sententia se specialiter non referat ad testes, vel Instrumenta, quæ ex actis constat esse falsa. *C. ant.* si se specialiter referat, ac in iis suam sententiam fundet. *N. ant. & conf. Vantius n. 129.* cum *Bart. & Bald. Jo. de Imola, Paulo Castr. Aret. Jas. Host. Abb. Fel. &c.* propter *c. causam. b. t.*

TITU-